

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóit'a acést'a ese in tóta domineca,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretiuu pentru Ostrungni'a: pre ann
6 fi. pre 1/2 de ann 3 fi. pre unu tri-
luniu 1 fi. 50 cr.; éra pentru Strai-
netate: pre ann 8 fi. pre 1/2 de ann
4 fi. pre unu triluniu 2 fi. in v. a.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Tóte siodeniile si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redatiunea direginte a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacse timbrale.

O scena d'in tempulu abia-trecutu.

(Repetita d'in istori'a Ungariei.)

Gur'a-Satului (pentru sine): Cauta, némtiulu dracului furà muierea ungurului.
Ungurulu (surprinsu, cu bucuri'a): . . . Szegény tatár!!! . . .

ORIGINEA PRICULICIULUI.

Poporul de pre la sate
 Scie multe 'ntereseante.
 Candu e dispusu câtu de câtu
 Povesteste de uritu.
 Spunendu de naluci si smei,
Priculici, strigoiu sei. —
 Incâtu nu arare ori
 Insufla gróza, fiori.
 Mai alesu celoru ce-su lasi
 Si cam slabi de angerasi.

* * *

Ca nu cumva sà m'abatu
 Dela lucru-mi proiectatu,
 Séu sà punu vr'o frica mare,
 Friguri reci si 'n spaimentare.
 In spate la cetitori
 Apoi se causediu lungori;
 Nu voiú sà aducu 'nainte
 D'in intemplantile multe,
 Cari in timpuri mai de multu
 Pre pamentu s'au petrecutu,
 Luptandu ómenii cu smei
 Balauri si strigoiu.
 Si cu alte spirte rele
 De pr'in stanci si budureie.
 Nu cà-ci scopulu meu aici
 E urituiu *Priculiciu*,
 Despre-a carui origine
 Am aflatu a fi de bine
 Pe scurtu sà vi povestescu —
 — In graiulu nostu romanescu —
 D'in ce soiu se trage dara
 Astu schidolu ce lumea 'nsiéla;
 Apoi vreu sà ve invetiu:
 Câta stima si câtu pretiu
 Spre dinsulu sà aretati,
 Apoi cumu sà-lu alungati
 D'in orasie, de pr'in sate,
 D'unde vre sà-si iee parte. —
 Luati séma numai bine. —
 Ve uitati in ochi la mine!

* * *

Intr' unu satu traia ó baba
 De putere fórte slaba,
 Dar' strigóia de minune,
 Incâtu nu se póte spune:
 Scia farmecele tóte,
 Stricá vacele cu lapte.
 Aducea in trei minute
 Pecurariulu de pre munte,
 Se facea a-dese-ori
 Mátia, cane, rimatoriu, —
 Séu altu cumu precumu voiá
 Si lucru-i precumu cerea. —
 Cu-unu cuventu mai blastemata
 Nu erá in lumea tóta.
 Nimene d'in acelu satu
 Nu erá ne bobonatu,
 Séu póte nefermecatu
 De *Irin'a* lui *Coltiatu*.
 Neci unu omu nu se 'ncercá
 Cu dins'a d'a se certá.
 Cà-ci apoi neci cei ce latra
 Nu erau mai buni de falca.
 Strigóia d'in intemplantare
 Posiedea unu cane mare. —
 Care de multu ó serviá
 Si neci candu nu ó lasá; —
 Acest'a 'ngrigiá de tóte.
 Pone hãrc'a di si nópte
 Amblá campurile late
 Pre la oi si vaci cu lapte. —
 Intr'o di bab'a se scóla
 Cuprisa d'ó mare bóla,
 Insedar se opintesce,
 Cà-ci puterea-i multu slabesce.

Nu póte sà se ridice,
 Neci i vine sà manance. —
Prico! Prico! vina 'n casa.
 — Strigá bab'a reu morbósa
 Catra cane-i credintiosu,
 Ce d'in multu necasu ó-a scosu. —
 Am sà-ti facu acum in fine
 Si tie vr'unu daru de bine. —
 Sentiu acum' cà voiú sà moru.
 Ne lasandu vr'unu urmatoriu.
 Carele deplinu sà scia
 A mea mare maiestria:
 Tu mi-ai fostu mie 'ntru tóte
 Cu credintia si dreptate.
 Deci am aflatu c'ar fi bine.
 Sà-ti prefacu chipulu de cane
 In omu pamentescu ca mine. . . .
 Candu bab'a aste graiesce
 Ia cutitulu, 'lu ascutiesce
 Apoi taia 'ncetisioru
 In unu degetu de petioru
 Si sílesce spre a curge
 9. picurasi de sange,
 Apoi striga: „**Prico linge**“
 Astea picaturi de sange. . . . !
 Canele ca totu de-a una
 I-a urmatu cu voia buna,
 Si 'ntr'o clipa sà vedeti:
D'in cane cu perulu cretiu
Se preface-unu omu uritu
Inholbatu, posomoritu,
Cu nasu mare, carligatu,
Strembu la gura si coltiatu,
Cu moravu marsianu si reu
 Sà-lu fi batutu Dumnedieu. . . . !
 Omoria muieri, copii,
 Lasá casele pustii,
 Facea gróza si fiori
 Ori la care caletoriu.
 Si toti ómenii pe-aici
 Se temeau de *Pricolingi*,
 Séu mai bine **Priculiciu**. . . .
 Dacole pe lume tiéra
 Bidiganiile resare, —
 Dar' ori-cine care scie
 Alui moravu si mania,
 Lu incungiura si fuge
 Ca de dracu facendu-si cruce. —
 Eu ca omu espertu, amblatu,
 Vi dau urmatoriulu svatu,
 Cumu pre dinsulu sà-lu tractati,
 Déca veti fi atacati:
 Mai antaiú de-lu veti vedé:
 Lu scuipati strigandu-i „né“,
 Fugi la naib'a rusinate
 In tienuturi departate! . . .
 Peri Satana si te cara
 In a „Vatiului“ caméra!! . . .
 Decumva elu neci asiá
 Sà se duca nu va vrea:
 Capetati frundia de hreanu,
 Inca si de leuscianu,
 Apoi ia petrii putiése.
 Pravu de pusca, si trei óse.
 Aste tóte maruntielu
 Le sfarima frumusielu
 Si le pune 'n vasu de lutu
 Le aprinde, fã fumu multu. . . .
 Cà-ci aceste lui nu-i placu.
 Ma d'in contra e unu lécu.
 Ce pre elu va sà-lu omóra
 Scotiendu-lu d'in lume-afara!
 Am sà-adaugu inca 'n fine,
 Ca sà-ó scia óri si cine:
Priculiciu-e omu d'in cane!! . . .

Scrisam eu: **Arvinte celu cu minte.**

Ca martori de facia:

Furdulau Zaharia, Oanea Banului, George Pinteá.

Dela dieta Ungariei.

La ordinea zilei: desbaterea generală asupra proiectului de *legea electorală*.

P. Moritz (d'in stang'a): O, Casa! Tote argumentele aduse d'in partea opusetiunei contr'a proiectului presinte sunt facie de majoritatea mameluca — masere aruncata pre pariete. Pone candu atat'a impertinentia? pone candu vomu fi ore siliti a tienē totu — monologu? N'aveti curagiu asiē dara a sprigini opulu montruosu? ! Dar la — votare? acolo sunteti omeni pe talpe: — votati orbisiu, fore ca sa sciti, de ce este vorb'a? Nici ca voiescu a ve capacita, pentrucā sunteti — turma necapacitabila. (Sgomotu in drept'a. Aprobare in stang'a.) Ci voiescu numai sa facu cateva observatiuni guvernului. (Halljuk!) Eu asi dori, ca un'a-data sa avemu o *politica sincera facie de nationalitati*. (Sgomotu, Elall! ki vele! Presiedintele nu pote face ordinc. Oratorele siede diosu).

V. Babesiu: O, Casa! Fiindu-cā o, Casa n'a avutu pacientia sa ausculte pone in capetu pre antevorbitoriulu meu, am tota speranti'a, cumcā celu pucinu asta-data voiu fi eu bine priimitu. (Sgomotu. Nu te auscultamu, cā-ci mniēuni ca mītiele. Mai toti deputatii fugu afara: numai ministrulu *Roth* si cātiva romani mai sunt de facie) O, Casa! Politic'a guvernului e reactionaria, intocmai cum erā alui *Bach* si *Schmerling* (Ministrulu *Roth*: ast'a ar fi bun'a pentru Dt'a, cāci sub absolutismulu reactionariu erai domnu mare). Dar acum'a nu sum ore domnu mare, alesulu poporului, conductoriu politicu? (Tóth: Da, da — la „*Albin'a*“). Tote legile nostre sunt numai pentru aceea aduse, ca sa ve poteti asecurā supremati'a si egemoni'a contra nationalitatiloru nemagiare. Deci respingu proiectulu guvernului si primescu alu dlui *Irányi*.

V. Tóth, ministrulu interneloru: La observatiunile facute d'in partile unoru deputati nationali am sa respundu, cumcā dā, cu *voiu nisui* totu deun'a intru acolo, ca sa *asecuro* deplinu *supremati'a nationalitatiloru magiare*. (Helyes; eljen d'in tote partile). Dlui deputatu *Ales. Mocioni*, care in vorbirea sa a afirmatu, cumcā in parlamentu au sa ocupe locu cei *alesi de poporu* si nici decatu cei *chiamati*, — am onore a-i raspunde, cumcā poporulu alege, uti figura docet, de representati ai sei — omeni revolutionari, cari in parlamentu nici de cātu nu potu ave locu. Deci eu cugetu si sustienu, cumcā au sa vina cei *chiamati*. (*Ales. Mocioni*: Cei chiamati de guvern.) Da, cei ce sunt omeni ordinei, cei ce respectēza integritatea statului si se supunu legiloru patriei. — Altu-cumu rogu pre o, Casa, ca proiectulu presentatu de mine sa binevoiesca a-lu priimi. (Helyes, szavazzunk! in drept'a: Contradicere, in stang'a).

Presiedintele: zo deputati cerendu votare nominalc rogu pre o, Casa, sa binevoiesca a incepe votisarea.

La votisare proiectulu se priimi pentru desbatere speciale. Intre cei cu „igen“ erau si deputatii nascuti si crescuti romani: *Ioanovicu Gyorgye*, *Papp Zsiga* si *Joska, Pavel Miska*.

Urmările bigotismului între omni.

Schmüle, unu soldatu jidanu, care luptandu-se si elu bravu intr'o batalia fu decoratu cu ordulu „crucea de auru,“ — venindu elu apoi a casa, *Rebecca*, sor'a lui, erā munda de elu, si povestea pre la tote vecinele d'in satu ce frate erou are ea. Tatalu ei inse, betranulu Moisi, o dogeni, dicendu-i, sa numai esprime cuventulu „cruce,“ cā-ci pecatu este in contr'a legii jidovesci. Bine dar' cumu sa-i dīcu? intēba *Rebecca* pre betranulu Moisi. — D'apoi spune, cā a capetatu o medaila. —

Nu preste multu tempu apoi se bolnavesce *Rebecca*, cā-ci i se puse reulu intre „cruci“ si intrandu la tatalu seu i diē: ah tatalu-leben! each mis betheaga.

— Ce-ti lipsesce *Rebecca* draga? o intrēba betranulu. —

— Mi se-a pusu nu sciu ce intre *medailone*(!) respunde *Rebecca* (ca sa nu dīca intre „cruci.“)

TANDA SI MANDA.

T. Cum ti-a placutu, frate Mando, vorbirea lui Gig'a, care a tienutu-o in dieta?

M. Mi-a placutu bine la inceputu si mediulocu, numai cōd'a i-a fostu cam urita. . . .

T. Da de discursulu lui Dr. *Alesandru* ce dīci?

M. A fostu grandiosu si plinu de cele mai tari argumente, asiē incātu mamelucii au fugitu afara, ēr cei remasi in launtru cu totii au incremenitu. . . .

T. Cōd'a inca ti-a placutu?

M. Ce ai totu cu cōd'a? au nu ti-am spusu, cumcā mie nu-mi place cōd'a de feliu?

T. Mai incetu, frate, eu te credu, cumcā cōd'a calului nu-ti place. — dar cea de porcu o manci si tu.

M. No, nu face dar batjocura d'in sinceritatea mea.

T. Apoi gluma de gluma, eu numai atat'a voiescu a-ti spune, cumcā desi discursulu lui Dr. *Alesandru* fu grandiosu dela inceputu pone la capetu, dar mie finca, adeca cōd'a, mi-a placutu mai bine; pentrucā acolo vorbiā Dr. *Alesandru* de „*oláh nemzetiség*,“ — d'apoi inca de vorbiā si de „*autonomia Transilvaniei*“ — atunci asi fi saritu chiaru si d'in piele.

M. Alu dracului minte ai si tu! dar n'am ce ti-dice nimica, cā-ci faci gluma — cu dreptatea la mana!

T. Frate Mando, auditu-ai, cumcā tota opozitiunea magiara consentiesce cu cele diē de deputatii romani?

M. Nu te credu, — asiē ceva e imposibilu!

T. Apoi sa me credi, — ma tocmai ei vorbescu mai crancenu pentru indestulirea romaniloru d'in Ardēlu.

M. Bine cā li-au venitu mintea, desi cam tardiu.

T. Buna ora ca svabului in anulu alu 40-lea a etatii sale, — asiē dā?

M. Numai apoi sa nu li si trēca mintea indatu ce li-a venitu intocmai ca svabului.

T. Dā nu scii frate, cumcā toti magiarii dela uniculu intieleptu *Deák* pone la smintitul *Táncsics*, candu e sa-si faca ceva, nu numai sa vorbesca, — se tienu de assioma loru juridica: „*Quod dixisti nega, prima M — rorum regula!*“

M. Destulu, te pricepu si pre tine. — si pre ei. — *ticalosii*.

Propunerea

unui deputatu magiaru d'in dieta Pestana in caus'a emancipareii femeiloru.

Domniloru!

Femeea e. deca voiti sa sciti, totu aceea ce se tiene de genulu femeescu si este stapana in casa, porta rochia de matasa, si care pre asiē numitele dobitoce de barbati le tiene sub papucu. . . .

Femeea ni indulcesce serele, ni amaresce dilele, ne transpune in ceriu si ne ingropa in pamentu. . . .

Femeile sunt mediulocele pr'in cari am ajunsu, ca sa vedemu si noi lumin'a, pentru aceea si-au ele dreptulu, de a pretinde dela noi pretiosele cele mai strahucitorie.

De ore ce cei mai mari politici numai pr'in femei au devenitu a fi: dreptu aceea si au ele celu mai mare dreptu politicu, si trebuescu egalu indreptatite.

In sfersitu cei mai multi d'intre domnii deputati sunt adoratorii femeiloru, pr'in urmare si trebue ei a se lasa sa fia condusi de femei: deci me rogu ca propunerea mea sa se priimesca.

Muerotca,
deputatu la camera.

O procedura ciudata, ce se dedica deosebitei atentii: a d'nei Ministru de iustitia d'in Ungaria *Bittó István* si a d'nei presedinte alu Tribunalului regiu d'in Aradu *Nagy Sándor*.

Eca o d'in buca in buca:

S'a cerutu in leintrulu actului:

A cerhez esatolt szegénységi bizonyítvány alapján bélyegmentesen.

TEKINTETES MEGYEI TÖRVÉNYSZÉK!

Paszcz Moyszano, szül: Bok Szofia, szemlaci lakosnőnek titonem indított rendes keresetében a kihallgatott tanuk valóságosa fellett, 5070/1869 számú végzés folytán, következő tanúészrevételezés iktattatik be:

Felperes a keresetnek alapul szolgáló körülmény, mintha Bok Mária nem volna Bok Mitru törvényes és természetes gyermeke mivel sem bírja beigazolni.

Azon egyszerű kifogás, mintha Bok Mitrunak felesége nem Szofia, hanem Márta volna, s ezt a B. alatti bizonyítványával igyekszik támogatni, nem bizonyít semmit.

Jóllehet, hogy Márta Bok Mitrunak felesége volt, mellyel felperesnőt nemzette, de Mária 1847 évben meghalt, (és csak ezt bizonyítja a B. alatti kivonat). Ő Jonuczás Szofiával egybekelt és ezen házasságból Mária leányunk származott.

Ezen körülményt megczáfolni, felperes képtelen volt.

Felperes által hivatkozott és kihallgatott tanuk pedig Bártolf Márton, Zabos Imre és Kaluser Juon az egész ügyről és Bok Mitru, Bok született Jonuczás Szofia viszonyairól semmit sem tudnak.

Ellenben tanuim: Haibach András és Schäffer András világosan bizonyítják, miszerint én Bok Mitruval 21 éven át szakadatlanul éltünk és hogy ezen összekelésből Mária leányunk származott; bizonyítják hogy én az összekelés alkalmával butorokat, 2 kapa szállót, 50 frtot, és több apróságokat Bok Mitru házához vittem.

Mind ezekből kiderült, miszerint felperesnőnek pusztá állítása, miszerint Mária Bok Mitru törvényes és természetes örököse nem volna egészben alaptalan.

Ugyanazért Stanescu Imre Vazul perbeli ügyvédem által kérem a tek: megyei törvényszéket, miszerint felperesnőt alaptalan keresetétől anél is inkább emozdítassa, mint-hogy mint maga beismeri a kereset beadására jogtalanul járt el, mert nem 1868 évi május 12-én kellett volna neki ezen keresetet megindítani, hanem Bok Mitru hagyatékának le-tárgyalása után 30 nap mulva, vagy is 1868 évi mártius hó 3-ik napján; valamint nekem jogtalanul okozott és III. alatt felszámított költségeimben elmarasztalni méltóztassék, oly hozzáadással, miszerint a megállapítandó perköltségeimet 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett, részemre kifizesse.

Tisztelettel!

Jonuczás özv: Bok Szofia,
mint Bok Mária term: és törv: gyámja,
szemlaci lakosnő.

Rubriculu actului:

218. v.ét. 22/12 1872.
kj.

A

Tekintetes megyei Törvényszékhez

Aradon.

tanvallomások feletti észrevételei

Jonuczás özv: Bok Szofia mint Bok Mária kiskoru, természetes és törvényes gyámja szemlaci lakosnőnek.

Bok férj. Szofia, szinte oda való lakos ellen
5070/1869 számú végzés folytán.

II-ik Példány.

Stanescu Imre Vazul ügyvéd által.

Si s'a decisu (sà luamu a minte!)

1410

1872.

Ezen újított rendes kereset 1-ső példánya a perfelvételi jkvhez leendő csatlás végett pertárnak kiadatik, s fei ugy alperesnek meghagyatik: hogy a kereset folytatni per felvételére 1872. évi Mártius hó 21-ik napján d. e. 9 órakor alább irt törvényszék pertarában meghatalmazott ügyvédek által képviselve jelenjenek meg, mert bármelyik fél elmaradása esetére a prts. 111. §-a értelmében fog ítélet hozatni, vagy a prts. 113. §-ban megjelölt körülményhez képest a kereset megszüntuck fog nyilváníttatni.

Miről felperes ügyvéd Venter Gerő helyben tszéki szolgál által kézbesítendő felzetten, alperesnő pedig a II-laton szemlaci előjárók által értesíttetik.

Kelt az aradi e. f. kir. törvényszéknek 1872. évi **Január 30.** tartott üléséből. (Và sà dica: s'a superatu cu 1. lunamai 'nainte de presentarea actului, celu ce neci cã este reinoirea procesului, ci unu esbitu vechiu pentru procesulu primariu terminatu dejã cu sentintie valide. . . !)

Péczely m. p.
tanács jegyző.

Jonuczás Szofiának

Szemlakon.

Poftimu acum' partea litigante sà se apere deca scie la ce!!!!

(Originalulu se póte vedé in cancelari'a avocaturii Mircea B. Stanescu in Aradu.)

A N E C D O T A.

Batali'a Tieganelui.

Unu tieganu aflatu cu branz'a in mana in unu tãrgu, fã numai decãtu d'in tóte partile dupa metod'a cea vechia a „Aprobateloru“ luatu la trei parale si de catra toti, cari numai se potura de elu apropia, fã botezatu cu oleiu d'in lemnulu alunului. Dupa ce-lu facara scapatu, ilu agrai unu romanu astu-feliu: „Te batura mai tiegane.“ La ce tieganulu respunse: acést'a a fostu numai o jocaria, pentru cã n'a fostu ca sambata in Turd'a, unde siopte sate mi dede pe spate; dara si acolo nu me mancã, ca unu cane de romanu, care luandu unu putregaiu de pétra asié me zvirli cu elu in spate, cãtu mi picã anim'a in fundulu izmeneloru.

Lucruri ciudate in lume si in tíera.

Denique activistii nostri incepu a face sfara in tíera. — S. Sa *Metianu* publica in „Albin'a“ opiniunea sa despre activitate; dice adeca, cumcã Dsa e *activistu*, dar numai aceea nu scie, — cumcã óre la *Vien'a*, la *Pest'a* séu in *Transilvani'a* ar fi bine a incepe activitatea? . . .

Apoi si acést'a numai cu frica si cu cutremuru o dice, pentru-cã se teme, ca nu cumva sà faca gluma cineva d'in sinceritatea Dsale.

Ei bine, S. Parinte, te intrebamu cu tóta seriozitatea *Gurã-Satului*: óre nu chiaru Dta *voesci a glumi*, candu dici, cumcã esci *activistu* — fore de a scí, unde ai sà incepi cu activitatea?

Ti-marturisimu francu, cumcã de nu vei avé bunctatea a te esplicã mai lamuritu, — noi de feliu nu te potemu *intilege*.

Noi deocamdata numai atãt'a observamu: Cumcã este lucrulu dracului a iubi pre *Pist'a*, numai pentru cã elu — nu ne iubesc; a-i face radiemu lui — pentru cã ne asupresce!!

Ast'a nu amu observatu-o nici chiaru in natura, nici intre animale; ne-amu indignã fórtu, candu ar trebui sã o observamu — intre ómeni!